

บทที่ 5

บทสรุป

การประชุมหมู่บ้านในชุมชนหนองแดง เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัตินโยบายของรัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีกินดี และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน การปฏิบัตินโยบาย ที่กล่าวถึงนี้ มีลักษณะของการใช้อำนาจ และอิทธิพลที่มีอยู่เหนือประชาชน ในการควบคุม สั่งการและกำกับดูแล โดยรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาการประชุม หมู่บ้านทั้ง 2 กรณี ทำให้ทราบถึงสาเหตุและรูปแบบของการรวมกลุ่มประท้วง ตลอดจนวิธี ดำเนินการของกลุ่มประท้วงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของหน่วยงานของรัฐที่แตกต่างกันไป และ ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐจะให้ความสำคัญในการสนองตอบความต้องการ หรือเป้าหมายของ กลุ่มประท้วงที่เกิดจากการรวมตัวกันเพื่อชุมนุมประท้วงของชาวบ้านที่มีอารมณ์ ความรู้สึก และ มีความมุ่งมาดปรารถนา ตลอดจนมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ รวมกลุ่มประท้วงของชาวบ้านดังกล่าวจะประกอบด้วยการระดมทรัพยากร การให้ความสำคัญ ต่อภาวะผู้นำ การจัดระเบียบวินัยในกลุ่มประท้วง การสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และการสร้างพันธมิตรในการสนับสนุน

ผู้เข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง กรณีศึกษาดังกล่าว หากเป็นการประท้วงของ ประชาชนผู้มีพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่คล้ายคลึงกันแล้ว ยังมีอารมณ์ และความรู้สึกที่ เหมือนกัน และมีความปรารถนาให้ได้รับการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะสังเกตเห็นว่าในความปรารถนา นั้นจะมีความคาดหวังที่จะประสบผลสำเร็จรวมอยู่ด้วย อันส่งผลให้เกิดการจัดองค์การประท้วง มีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการประท้วง รวมถึงการจัดระเบียบวินัยในกลุ่ม ประท้วง โดยจะมีการให้ความสำคัญต่อตัวผู้นำมาก คือกลุ่มผู้ร่วมชุมนุม จะยอมรับและ เชื่อฟังการสั่งการ การบัญชาการจากตัวผู้นำการประท้วงมาก นอกจากนี้ผู้นำประท้วงยังได้มี การพัฒนาสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มประท้วงด้วยวิธีการที่แยบยล ซึ่งเป็นการเสริมแรง และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกหันมาให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ของกลุ่ม และยังเพิ่มความ สัมพันธ์ ความร่วมมือเพื่อให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน อีกประการหนึ่งที่สำคัญ

คือผู้นำจะให้ความสำคัญในการระดมพันธมิตรในการสนับสนุนกลุ่มรวมไปถึงการใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ

จึงทำให้เห็นถึงว่า การประท้วงที่มีพื้นฐานร่วมที่คล้ายกัน ก็จะทำให้การประท้วงมีประสิทธิภาพ เช่น การประท้วงในกรณีที่ 1 และหากการประท้วงมีพื้นฐานร่วมที่ไม่ชัดเจน การประท้วงก็จะอ่อนแอและลดอิทธิพลลง เช่น การประท้วงในกรณีที่ 2

การชุมนุมประท้วงในชุมชนหนองแสง จะเห็นว่าประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของการประท้วง ก็เฉพาะกรณีที่กระบวนการประท้วงดังกล่าวสามารถระดมพลังพันธมิตรให้เข้ามาสนับสนุนกลุ่ม และสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนในการชูประเด็นหรือชูเรื่องเกี่ยวกับการประท้วงให้ได้รับการสนใจจากประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งการประท้วงที่ขาดการระดมพลังพันธมิตรสนับสนุน และการระดมสื่อมวลชน จะพบว่าไม่ประสบผลสำเร็จ หรือไม่อาจทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบลักษณะพิเศษที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ การประท้วงในชุมชนหนองแสงมีปัจจัยสำคัญที่แตกต่างจากในชุมชนอื่น ๆ อยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนประกอบ เป็นปัจจัยเร่งหรือเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความกล้าตัดสินใจเข้าร่วมในการประท้วง และลุกขึ้นต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชน ปัจจัยสำคัญนั้นก็คือ การที่ประชาชนในชุมชนหนองแสง เคยมีประสบการณ์และได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ในการต่อต้านรัฐ โดยการขัดเกลาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งในอดีตประชาชนในชุมชนหนองแสงบางส่วนบางคน จะถูกขัดเกลาให้มีความคิด ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติในการต่อต้านรัฐ แต่ความรู้สึกเช่นนั้นถูกเก็บกดไว้ภายในไม่มีการแสดงออก จนกระทั่ง เมื่อมีเหตุการณ์หรือปัจจัยอื่น ๆ มากกระทบต่อความรู้สึก หรือชีวิตความเป็นอยู่ที่เคยปกติสุข ทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัฐดังกล่าวจึงประทุขึ้น และเป็นตัวเร่งให้เกิดความกล้าตัดสินใจเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐในเวลาต่อมา

การที่มีลักษณะพิเศษ หรือปัจจัยพิเศษ ของการชุมนุมประท้วงในอำเภอหนองแสง ผู้วิจัยคิดว่า ประชาชนได้รับการถ่ายทอดความคิดทัศนคติในการต่อต้านรัฐตั้งแต่ในอดีตและฝังตัวอยู่ในชุมชนนั่นเอง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้คงจะมีอยู่ และเกิดขึ้นในอีกหลาย ๆ ชุมชนที่เคยมีการแทรกซึมของอุดมการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ด้วย และที่อำเภอหนองแสงก็ปรากฏว่ามีประชาชนส่วนหนึ่งที่ได้รับประสบการณ์ผ่านอุดมการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำหรือ

แกนนำในการประท้วงในชุมชนหนองแสง เคยได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ตลอดจนยุทธวิธีในการต่อต้าน หรือทำลายล้างหน่วยงานรัฐมาแล้ว ซึ่งการศึกษาถึงลักษณะพิเศษอันนี้ ทำให้เราสามารถวิเคราะห์กระบวนการประท้วงของประชาชนในชุมชนหนองแสง ได้ดี และง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การศึกษากระบวนการประท้วงดังกล่าวทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ประชาชนในชนบทหันมายึดการประท้วงเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างโอกาส และอำนาจ ในการต่อรองกับหน่วยงานของรัฐ คือเมื่อได้รับการกดดันมาก ๆ จากระบบ ประชาชนก็ไม่อาจจะทนต่อการถูกกดดันต่างๆ เหล่านั้นได้เสมอไป และยิ่งเมื่อมีปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบ เช่น การขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ การสังคมนิยมในการต่อต้านรัฐ เป็นต้น แนวโน้มของการเกิดการประท้วงต่อต้านอำนาจรัฐก็มีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนาการทางด้านความรู้ และทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการประท้วงในชนบท ตลอดจน เป็นประโยชน์ต่อการศึกษเกี่ยวกับประสบการณ์และอุดมการณ์ในการต่อต้านรัฐที่เป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการประท้วงในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออุดมการณ์ในการต่อต้านรัฐดังกล่าว นั้น มีความสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวผู้ปกครองและประชาชนผู้ที่ถูกปกครอง ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทอย่างไม่เคยมีมาก่อน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนหนองแสง แสดงถึงความตื่นตัวที่จะแสดงบทบาทในทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วม ยังแสดงให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางการเมือง ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งโครงสร้างการบริหารราชการที่เคยรวมศูนย์อำนาจ การบังคับ สั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ก็เปลี่ยนไปเป็นว่าประชาชนสามารถสื่อสารกับหน่วยงานของรัฐ และสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการบริหารราชการในด้านอื่น ๆ ตามสมควร ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท ยังแสดงถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในชนบท ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบ คือ เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบราชาธิปไตยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันแสดงถึงบรรยากาศของการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชนบท กำลังดำเนินไปในทางที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น